

อาหารสมอง

• วิจารณ์ สามโกเศศ

100 ปี ชาตกาล อาจารย์ป๋วย

9 มีนาคม 2559 เป็นวันคล้ายวันเกิด 100 ปีของท่านอาจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ผู้อยู่ในหัวใจของผู้ร่วมงาน ลูกน้องศิษย์ และผู้คนที่รู้จักประวัติชีวิตของท่าน การจัดงานฉลองชาตกาล 100 ปีนี้มีความหมายอย่างไรต่อคนไทย

ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ได้เขียนโคลงสี่สุภาพ ตอนอายุ 24 ปี ไว้บทหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นความตั้งใจในชีวิต :

ผู้ชายชาติเชื้อชาติ
ภูเกิดมาที่หนึ่งเฮี้ย
ภูคุดก่อนสิ้นชี วาอาตม
ภูจักไว้ลายเว้ย โลกให้แลเห็น

เมื่อเปรียบเทียบกับความตั้งใจในตอนนั้น กับสิ่งที่ท่านได้ทำมาตลอดจนเสียชีวิตเมื่อตอนอายุได้ 83 ปีแล้ว ก็ก็สามารถเห็นว่าท่านได้ “ไว้ลายเว้ย โลกให้แลเห็น” ได้อย่างแท้จริงเพราะนอกจากรางวัลแมกไซไซ อันทรงเกียรติแล้ว ล่าสุดเมื่อปลายปี 2558 UNESCO ได้ประกาศให้ท่านเป็นบุคคลสำคัญของโลก

อาจารย์ป๋วยเป็นอดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (2502-2514) อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อดีตประธานคณะกรรมการพัฒนาแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับงานสำคัญของการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่หนึ่งของไทย 2504-2509) อดีตคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ และอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ งานทั้งหมดในฐานะข้าราชการด้านงานเศรษฐกิจ และนักการศึกษา นอกจากผลงานในด้านการศึกษาพัฒนาชนบท พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร พัฒนาระบบการศึกษาของชาติ ผลักดันให้ไทยก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่อย่างเต็มตัวทางเศรษฐกิจในสังคมไทย อีกทั้งงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ริเริ่มจัดประชุมผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยของภูมิภาค

หนึ่งใน South East Asia Development Advisory Group (SEADAG) ยังเป็นนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และนักบริหารจัดการมหาวิทยาลัยซึ่งกลายเป็นศูนย์กลางของการชุมนุมในยามขัดแย้งด้านความคิดเห็นของประชาชนในปี 2519 ทั้งหมดนี้มิได้หวังผลทางการเมือง หรือหาผลประโยชน์ใส่ตัวแม้แต่น้อย

บุคลิกภาพส่วนตัวในการมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อหลักความถูกต้อง กล้าหาญทางจริยธรรม ความอ่อนน้อมถ่อมตัว ความนิ่มนวลในการแก้ไขข้อขัดแย้ง ความเมตตา กรุณาต่อผู้น้อย ตลอดจนความจริงจังในการทำงานรับใช้ชาติ ทั้งหมดร่วมกันทำให้เป็นบุคคลอันเป็นที่รักของผู้ศึกษาชีวิตของท่าน

การเป็นนักเศรษฐศาสตร์ยุคแรกผู้มีความรู้ด้านวิชาการเป็นเลิศในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางรากฐานเศรษฐกิจ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจ การสร้างเครื่องมือ การตัดสินใจด้านนโยบาย การดำเนินนโยบาย ทำให้อาจารย์ ดร.ป๋วย มีโอกาสทำงานสำคัญๆ มากมาย และประสบผลสำเร็จด้วย

งานชาตกาล 100 ปี ครั้งนี้เท่าที่ผู้เขียนเข้าใจ มิได้ต้องการทำให้อาจารย์เป็นผู้พิเศษ “อยู่บนหิ้ง” ให้ผู้คนเคารพบูชา แต่ในทางตรงกันข้ามผู้จัดซึ่งประกอบไปด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันป๋วย อึ๊งภากรณ์ มูลนิธิธรรมาภิบาล-นาคะประทีป คณะเศรษฐศาสตร์และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องการให้อาจารย์เป็นคนธรรมดา (รูปปั้นใหม่ของท่านที่ริมหน้าของคณะเศรษฐศาสตร์ จัดตั้งไว้อย่างแสนธรรมดา อาจารย์ไม่ใส่รองเท้าด้วย) ที่ทุกคนสัมผัสได้

การเป็นสามัญชนเช่นเดียวกับคนจำนวนร้อยละ 99 ของคนไทยของท่านอาจารย์ทำให้เห็นว่าใครๆ ก็สามารถเลียนแบบได้จนกลายเป็นคนมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อ

ความดี ความงาม และความจริง ซึ่งเป็นหลักชีวิตของอาจารย์ป๋วย จะได้รับการพิจารณาคิดไตร่ตรอง และเป็นปู่อันวิเศษของความคิด

เป็นคนมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อคนอื่น โดยการมีคุณธรรมประจำใจแจ่มชัดเดียวกับท่านอาจารย์

แนวคิดเช่นนี้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนซึ่งจะเป็นกำลังของชาติในอนาคตสืบต่อเนื่องกันไป หากท่านกลายเป็นผู้พิเศษ การคิดจะเลียนแบบก็อาจหยุดชะงัก เพราะเข้าใจว่าเฉพาะผู้พิเศษเท่านั้นที่จะเป็นดังเช่นท่านได้

เยาวชนไทยแสวงหาต้นแบบนำทางชีวิต หรือไอดอล (idol) อย่างไม่ลืกรั้ง นักร้อง นักแสดงไทย โดยเฉพาะเกาหลีกลายเป็นต้นแบบของชีวิตโดยไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับตัวเขา นอกจากชื่อและเพลงที่ร้อง การนำเอาอาจารย์ป๋วยมาเป็นตัวเลือกหนึ่งของการเป็นไอดอลให้เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้จึงเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ความดี ความงาม และความจริง ซึ่งเป็นหลักชีวิตของอาจารย์ป๋วยจะได้รับ

**การพิจารณา คิดไตร่ตรอง และเป็นปฎิ
อันวิเศษของความคิด** อาจารย์ป๋วยได้ขยาย
ความหลักดังกล่าว ดังนี้

“...ความดีหมายถึงการไม่เบียดเบียน
ประทุษร้ายต่อกัน ความซื่อสัตย์สุจริตและ
การบำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ความงามหมายถึงสิ่งต่างๆ ที่ทำให้
มนุษย์มีวัฒนธรรม ความเพลิดเพลิน
งานอดิเรกรวมทั้งการกีฬาประเภทต่างๆ

ความจริงหมายถึงธรรมที่เราเฝหาทั้ง
ทางโลกและทางธรรม ทั้งทางวิทยาศาสตร์
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมถึงความ
เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ตลอดจนสังคมนิยม...”

ขอแนะนำเยาวชนว่าชีวิตของท่านอาจารย์
คือวัตุดิบที่ดียิ่งสำหรับการเรียนรู้เพื่อจักหา
ไอดอลสักคน ถ้าอยากรู้ว่าไอดอลคนนี้มี
ลักษณะอย่างไร ลองอ่านคำบรรยายต่อไปนี้
ของศาสตราจารย์รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์
ศิษย์คนสำคัญของท่านอาจารย์ ซึ่งเขียนไว้
เมื่อหลายปีก่อน

“...เป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์ พอที่จะ
เรียกร้องให้ผู้อื่นซื่อสัตย์ตามได้ ข้าราชการ
ตัวอย่างที่กล้าคัดค้านและกล้ายืนหยัด
เพื่อความถูกต้อง ผู้ใหญ่ที่โอบอ้อมอารีแก่
ผู้น้อยและผู้ยากไร้ นักวิชาการที่เป็นเมิ่งขวัญ
ของนักวิชาการทุกคน นักเศรษฐศาสตร์
ที่ต้องการให้สังคมเป็นธรรมมากขึ้น
ผู้เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย
ด้วยวิญญานและการกระทำ ผู้ใฝ่สันติ
ที่สอนให้คนต่อสู้เพื่อเสรีภาพและสังคม
ที่เป็นธรรมด้วยสันติวิธี คนไทยที่รักเมืองไทย
และอุทิศตนรับใช้ประเทศชาติตลอดชีวิต
ผู้เสียสละที่ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่เคย
นึกถึงตนเอง คนดีที่ทำความดีไว้มาก
จนเป็นที่ศรัทธาของทุกวงการ มนุษย์ซึ่ง
ปราศจากโลกะ โมหะ และไม่เคยแสดงออก
ซึ่งโทสะ...”

ผู้คุ้นเคยกับชีวิตของท่านเสียใจที่ท่าน
จากเราไปเมื่อ 17 ปีก่อน แต่ก็ดีใจที่ในโอกาส
วันพิเศษแห่งการจดจำนี้มีการร่วมมือร่วมใจ
กันนำชีวิตของท่านอาจารย์มาสู่การพิจารณา
ไตร่ตรองเพื่อสืบทอดความศรัทธาในความดี
ความงาม และความจริงลงไปยังลูกหลานเพื่อ
ความสืบเนื่องต่อไป